

2013 | 4

■ A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT TÖRTÉNETTUDOMÁNYI INTÉZETÉNEK ÉRTESÍTŐJE

■ A TARTALOMBÓL

■ *SOLYMOSI LÁSZLÓ*
MAGYAR FŐPAPOK
ANGLIAI ZARÁNDOKLATA

■ *KENYERES ISTVÁN*
A HABSBURG MONARCHIA
ÉS A MAGYAR KIRÁLYSÁG PÉNZÜGYEI

■ *TÓTH GERGELY*
A MAGYAR TÖRTÉNETÍRÁS KRITIKÁJA
ÉS MEGÚJÍTÁSÁNAK PROGRAMJA
AZ 1740-ES ÉVEKBŐL

■ *FÓNAGY ZOTÁN*
LEVELEZÉS A 19. SZÁZADI
MAGYARORSZÁGON

TÖRTÉNELMI SZEMLE

SOLYMOSI LÁSZLÓ

Magyar főpapok angliai zárandoklata 1220-ban

*Forrás: T. B. ...
a ...
...
...*

A forráskutatás a szerencse megkísértése.

Különösen akkor, ha olyan információt hoz felszínre, ami nem volt a kutatás tárgya, és amit értéke, egyedisége miatt minél előbb fel kell mutatni. Az alábbiakban ilyen esetről lesz szó.

Pápasága ötödik esztendejében, közelebbről 1220. december 15-én III. Honorius (1216–1227) parancsot adott az egresi ciszterci konvent apátjának és perjelének, valamint az aradi társaskáptalan prépostjának.¹ Arra szólította fel a Csanád egyházmegyei címzeteket, hogy a váradi püspököt, amennyiben parancslevele ellenére nem szolgáltatna elégtételt a csanádi püspöknek, pápai tekintéllyel készítsék az általa okozott kár megtérítésére. A bulla tömören összefoglalta az ügy hátterét. A váradi püspök pénzkölcsönt vett fel a paviai polároktól, pontosabban a nevük kezdőbetűjével: *G* és *I* szíglával jelölt testvérektől és társaiktól. Bár a kölcsönügyletről közjegyzői oklevél (*publicum instrumentum*) készült, a váradi főpap nem fizette vissza a hitelt. A polárok futhattak volna a pénzük után, de szerencsájukra éppen ez idő tájt utazott át a városon a csanádi püspök, akin önhatalmulag elégtételt vettek: megfosztották lovaitól, pénzétől és egyéb javaitól. A kárvallott főpap panasszal fordult III. Honorius pápához, aki megparancsolta a váradi püspöknek, hogy térítse meg a csanádi főpap kárát, és ennek érdekében küldött felhatalmazást magyarországi megbízottainak. A kölcsönügyletről császári közjegyző által kiállított oklevél volt minden valószínűség szerint az első magyar vonatkozású váltó.² A bulla azonban azért rendkívül fontos, mert azt is feljegyezte, hogyan került a csanádi püspök a Milánó közelében fekvő Paviába. Zárandokútja során, canterburyi Boldog Tamás vértanú földi maradványainak áthelyezéséről visszatérőben ment keresztül Pavia városán (*in reditu peregrinationis sue a translatione corporis Beati Thome Martyris Cantuariensis per Papiensem transierit civitatem*), amikor az említett inzultus érte őt.

A magyarok zárandoklatai, az angol–magyar kapcsolatok és Becket Szent Tamás canterburyi érsek (1162–1170) tisztelete miatt igen értékes forrással mostohán bánt a történetírás. A Vatikáni Titkos Levéltárban őrzött bulla szövege 1859-ben

¹ A bulla szövege a *Függelékben* olvasható.

² *Solymosi László*: Uros pannonhalmi apát és követársai Itáliában 1225 tavaszán. Két kiadatlan oklevél a Vatikáni Titkos Levéltárból. In: Csóka úrtól Gáspár atyáig. Ünnepi kötet Csóka Gáspár OSB 75. születésnapjára. Szerk. Rendtársai. Szent Mór Bencés Perjelség, Győr, 2013. 259–281., különösen 275.